

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2012-2014**

Jelenia Góra, 2012

SPIS TREŚCI

strona

WSTĘP.....	3
1. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE.....	4
1.1. Definicja przemocy w rodzinie oraz cechy charakterystyczne przemocy.....	4
1.2. Przyczyny, rodzaje, fazy oraz skutki przemocy.....	4
1.3. Mity i stereotypy na temat przemocy.....	6
1.4. Kryzys i interwencja kryzysowa.....	7
1.5. Skala zjawiska przemocy w Polsce.....	7
2. DIAGNOZA SYTUACJI W POWIECIE JELENIOGÓRSKIM.....	10
2.1. Podstawy opracowania Programu.....	10
2.2. Analiza sytuacji w oparciu o dane statystyczne.....	11
2.3. Analiza SWOT.....	16
3. REALIZACJA POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W LATACH 2012-2014.....	16
3.1. Założenia Programu.....	16
3.2. Cel główny i cele szczegółowe Programu.....	17
3.3. Przewidywane efekty realizacji Programu oraz monitorowanie.....	18
ZAKOŃCZENIE.....	19

WSTĘP

Każdy człowiek, niezależnie od płci, wieku, stanu zdrowia, pochodzenia, czy wyznania, ma prawo do godnych warunków życia, poszanowania własnej osoby, indywidualności, do realizowania się w życiu osobistym, społecznym i zawodowym. Może podejmować samodzielne i korzystne dla siebie decyzje, dokonywać świadomych wyborów i realizować ważne dla siebie cele. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997r., Nr 78, poz. 483) w art. 30 i 31 gwarantuje ochronę prawną godności i wolności człowieka. Ponadto stanowi, że cyt. „...każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje”. Z powyższego wynika, że wobec nikogo nie można stosować przymusu ani przemocy. Nie można więc tym bardziej dopuszczać do powstawania i trwania zjawiska przemocy, w tym przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie, pomimo że jest trudna do zdiagnozowania, od wielu lat stanowi istotny problem społeczny. Początkowo problem ten był marginalizowany i przemilczany. Stopniowo jednak zaczęto podejmować różne działania mające na celu łagodzenie skutków społecznych tego zjawiska. Media niemal codziennie informują o zdarzeniach dotyczących stosowania różnych form przemocy, szczególnie w stosunku do dzieci. Mimo to, problem przemocy jest - w wielu przypadkach - nadal skrywany w „czterech ścianach” i znoszony przez ofiary w milczeniu i samotności, bez jakiegokolwiek wsparcia osób najbliższych. Gdy pojawia się tzw. „awantura w rodzinie”, powstają wątpliwości czy jest to sytuacja wymagająca interwencji policji lub innych instytucji.

Próbą podjęcia celowych, zamierzonych oraz jednolitych działań na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.). Ustawa powstała „w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie”. Działaniom z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie nadano ramy prawne, podnosząc tym samym rangę zadań realizowanych przez instytucje rządowe, samorządowe i pozarządowe. Obowiązek niesienia pomocy ofiarom przemocy domowej spoczywa nie tylko na policji i instytucjach oraz organizacjach do tego powołanych. Ale zarówno moralnie, jak i prawnie zobowiązane jest do tego całe społeczeństwo. Aby ograniczyć skalę problemu i skutki przemocy w rodzinie konieczne jest zarówno objęcie pomocą i wsparciem ofiar przemocy, jak i podjęcie działań wobec sprawców, aby zapobiec powstawaniu i rozszerzaniu się dalszych form przemocy wobec najbliższych. Zgodnie z przepisami ww. ustawy na powiat nałożono obowiązek opracowania i realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Rozdział pierwszy Programu zawiera ogólną charakterystykę zjawiska przemocy w rodzinie, w tym mity i stereotypy na temat jej występowania. Rozdział drugi stanowi diagnoza sytuacji w powiecie jeleniogórskim. Analiza dotychczasowego stanu opartego o dane statystyczne pozwoliła na identyfikację najbardziej istotnych problemów. Z analizy tej wyłoniono hierarchię celów, które należy osiągnąć. Niniejsze sformułowano w rozdziale trzecim Programu. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie powoduje, że działania określone w Programie powinny zostać podjęte jak najszybciej. Jednak niektóre z tych działań mają charakter długofalowy i ich realizacja rozciągnie się lub będzie kontynuowana w kolejnych latach.

Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, jak i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy rodzinnej, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawców.

Zakładając, że realizacja niniejszego Programu będzie stanowiła wspólny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie przebiegać wielopoziomowo we wszystkich instytucjach i organizacjach zobligowanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, oczekuje się, iż przyczyni się on do ograniczenia zjawiska i usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

1.1. Definicja przemocy w rodzinie oraz cechy charakterystyczne przemocy

Zjawiskiem przemocy w rodzinie, zwanej także potocznie „przemocą domową” zajmuje się wiele dyscyplin naukowych, m. in. pedagogika, socjologia, psychologia, prawo, itp. Z tych względów jednoznaczne zdefiniowanie zjawiska nie jest łatwe. Zgodnie z treścią art. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.), **przemoc w rodzinie to** jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny (osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Przemoc domową charakteryzują:

- o *intencjonalność*, tzn. przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka lub zaniechaniem działania i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- o *nierówny układ sił*, tzn. jedna ze stron ma przewagę nad drugą (sprawca przemocy jest silniejszy od ofiary),
- o *naruszenie praw i dóbr osobistych* krzywdzonego członka rodziny, tzn. sprawca wykorzystuje przewagę siły i narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku),
- o *powodowanie cierpienia i bólu*, tzn. sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na szkody (wymierne lub nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe lub odroczone w czasie), osłabiając jej zdolność do samoobrony.

Ofiarami przemocy w rodzinie są współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych (najczęściej kobiety ale bywają też nimi mężczyźni), dzieci, osoby niepełnosprawne, ludzie starsi - z rodzin o różnym statusie społecznym i materialnym.

1.2. Przyczyny, rodzaje, fazy oraz skutki przemocy

Źródeł przemocy może być wiele: biologiczne (cechy charakteru, temperament), psychologiczne (własne emocje, frustracje) oraz środowiskowe (kulturowe). Wśród najczęściej spotykanych przyczyn środowiskowych należy wskazać: bezrobocie, stres, bieda, narkomania, alkoholizm, rozluźnienie więzi rodzinnych, eksponowanie przemocy w środkach masowego przekazu. Charakterystyczny jest mechanizm „błędnego koła” - zanim dana osoba stanie się sprawcą przemocy, zazwyczaj przechodzi drogę albo ofiary albo świadka przemocy we własnym domu rodzinnym.

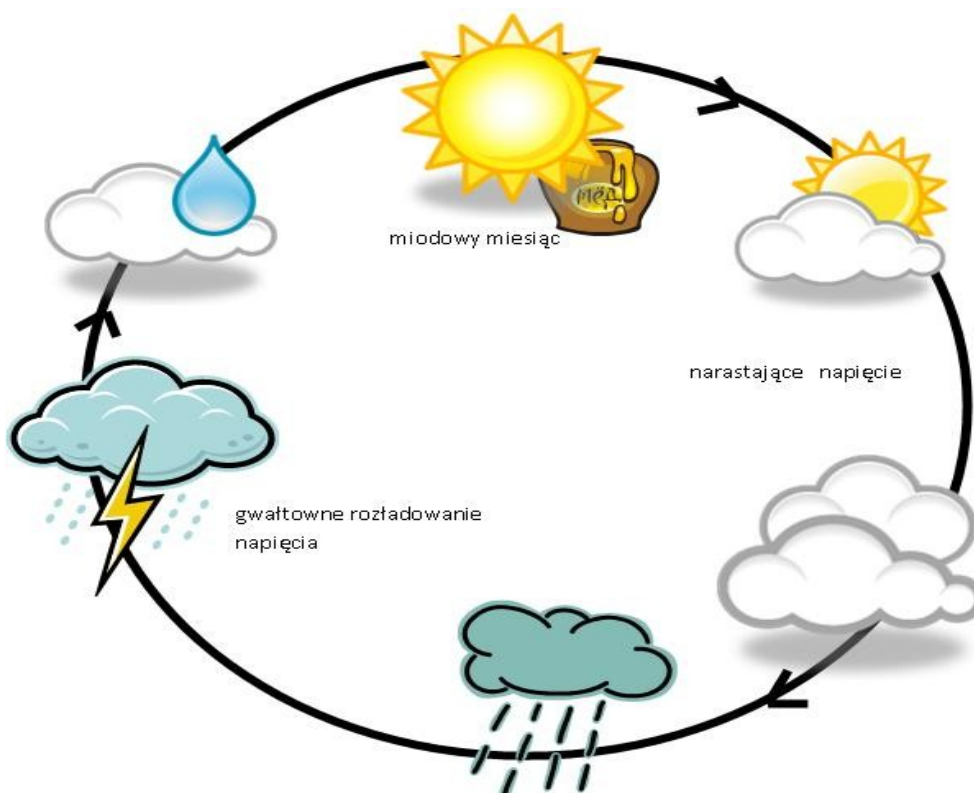
Najczęściej w literaturze wyodrębnia się następujące rodzaje przemocy:

- o **przemoc fizyczna** – to zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, które może prowadzić do bólu i fizycznych obrażeń. Przemoc tego typu może wystąpić w postaci czynnej lub biernej. Forma czynna to bicie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, poszturchiwanie, szczypanie, ciągnięcie za włosy, gryzienie, rzucanie przedmiotami. Natomiast forma bierna przejawia się w zakazach np. mówienia, chodzenia, załatwiania potrzeb fizjologicznych, jak również w zamknięciu w areszcie domowym,
- o **przemoc psychiczna** – objawia się np. wyzywaniem, krzyżeniem, obwinianiem, wyśmiewaniem, zawstydzaniem, ciągłym krytykowaniem, kontrolowaniem, narzucaniem własnych poglądów, ograniczaniem kontaktów z innymi ludźmi, stosowaniem gróźb, szantażowaniem. Przemoc ta prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby i obniżenia poczucia własnej wartości. Cechą tej przemocy jest to, że nie pozostawia żadnych widocznych śladów i ciężko jest ustalić rozmiar psychicznego skrzywdzenia,
- o **przemoc seksualna** – to wymuszanie różnego rodzaju niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, gwałt, a także wyśmiewanie wyglądu, krytykowanie zachowań seksualnych,
- o **przemoc finansowa (ekonomiczna)** – to doprowadzenie do całkowitego uzależnienia finansowego od sprawcy, poprzez np. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka,
- o **zaniedbywanie** – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb osób zależnych. Odnosi się zarówno

do potrzeb fizycznych (właściwe odżywianie, ubieranie, ochrona zdrowia, edukacja, zapewnienie schronienia), jak i psychicznych (zapewnienie poczucia miłości, troski, przynależności i bezpieczeństwa).

Formy przemocy mogą się przenikać, ale każda może też występować osobno. Przemoc w rodzinie bardzo rzadko jest zjawiskiem jednorazowym, incydentalnym. W większości jest procesem o długiej, trwającej nawet kilka lat, historii. W pierwszych latach rozwijania się zjawiska przemocy występuje specyficzny cykl, składający się z trzech następujących po sobie i powtarzających się faz, tj.:

- o **faza narastającego napięcia** – początek cyklu charakteryzujący się wzrostem napięcia i agresywności sprawcy. Następuje natężenie sytuacji konfliktowych, bowiem każdy drobiazg wywołuje jego irytację (najmniejsza rzecz jest powodem do awantury), staje się coraz bardziej podejrzliwy. Osoba doświadczająca tego stanu stara się opanować sytuację i oddalić zagrożenie. Czasem, nie mogąc wytrzymać napięcia, sama prowokuje kłótnię, aby wreszcie mieć to za sobą,
- o **faza ostrej przemocy** – z mało istotnych powodów dochodzi do wybuchu agresji i rozładowania napięcia. Osoba doświadczająca przemocy doznaje zranień fizycznych i psychicznych. Odczuwa przerażenie, bezradność, wstyd, traci ochotę do życia. Stara się uspokoić sprawcę i ochronić siebie, jednak moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem ofiary. Jest to faza, w której osoby krzywdzone najczęściej szukają pomocy (uciekają od sprawcy, wzywają policję, zgłaszają się do placówek pomocowych, dzwonią do telefonów zaufania, skarżą się sąsiadom),
- o **faza „miodowego miesiąca”** - to faza skruchy ze strony sprawcy. Gdy wyładowuje on swoją złość i zaczyna zdawać sobie sprawę ze swoich czynów nagle staje się inną osobą. Okazuje swój żal, ma poczucie winy, tłumaczy się i usprawiedliwia, przeprosza i obiecuje poprawę, zaczyna okazywać ofierze ciepło i miłość, albo też zachowuje się tak, jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. W czasie trwania tej fazy ofiary najczęściej zrywają kontakt z osobami pomagającymi, zmieniają swoje wcześniejsze zeznania, bronią i usprawiedliwiają zachowania sprawców. Jednakże faza ta bez specjalistycznej pomocy jest przemijająca. Wkrótce znów zaczyna się faza narastającego napięcia i wszystko się powtarza.

Przedstawiony wyżej cykl przemocy może trwać wiele lat, przy czym z biegiem czasu skraca się długość „miodowego miesiąca”, przy jednoczesnym wydłużeniu czasu trwania i zwiększeniu dotkliwości dwóch pierwszych faz. Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy. Po pierwszych aktach przemocy około 70 % sprawców okazywało czułość, miłość, prosiło o wybaczenie. W późniejszym okresie już tylko 40 %. Założyć więc należy, że początkowo agresja ma charakter bardziej ekspresywny, z czasem zmienia się w agresję instrumentalną, a następnie jest stosowana do kontrolowania i manipulowania partnerką.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody a zdrowiu fizycznym i psychicznym, jak i poważne długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie. Dzieci żyjące w skłóconych rodzinach, w których rodzice używają wobec siebie przemocy, nie potrafią budować związków opartych na miłości i szacunku. Następstwem przemocy w dzieciństwie mogą być liczne zaburzenia osobowości, nerwice, psychozy, uzależnienia. Dorosłe ofiary przemocy często cierpią na niskie poczucie własnej wartości, depresję, myśli samobójcze, lęki, fobie, izolują się społecznie, boją się wyrażać swoje emocje, są nieasertywne, bezradne i czasami same stają się sprawcami przemocy.

1.3. Mity i stereotypy na temat przemocy

Fakt, że zjawisko przemocy w rodzinie występuje w Polsce jest bezsprzeczny. Nadal jednak funkcjonują w ludzkiej świadomości mity i stereotypy, które powodują, że problem ten jest nieodpowiednio postrzegany. Wiele z nich, sprzyja zjawisku przemocy, usprawiedliwiają ją, nakłaniając do ukrycia lub zbagatelizowania problemu. Dla sprawcy przemocy są one sygnałem o społecznym przyzwoleniu na jej stosowanie, wzmacniają w nim pewność siebie i poczucie bezkarności, zaś ofiarę zmuszają do milczenia. Najczęściej występującym stereotypem jest przeświadczenie, że przemoc dotyczy tylko rodzin z tzw. marginesu społecznego i jest związana wyłącznie z alkoholem lub chorobą psychiczną. Jest to niezgodne z prawdą i pokazuje fałszywy obraz problemu. Przemoc może bowiem mieć miejsce we wszystkich środowiskach i klasach społecznych (zarówno w robotniczych, jak i inteligenckich). Ludzie doznają przemocy niezależnie od poziomu wykształcenia, statusu społecznego czy posiadanego majątku. Przemoc w rodzinie może się zdarzyć każdemu. Badania naukowe potwierdzają, że przemoc jest zjawiskiem wieloaspektowym, a alkoholizm nie jest czynnikiem dominującym w tym zjawisku, lecz współistniejącym z innymi uwarunkowaniami. Większość osób nadużywających alkoholu, które pod jego wpływem stają się agresywne w stosunku do członków własnej rodziny, przyznaje się do stosowania przemocy również w stanie trzeźwości. Podobnie, badania nie wykazały również bezpośredniego związku między przemocą w rodzinie a chorobą psychiczną sprawcy.

Wśród innych często spotykanych mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie można wskazać następujące stwierdzenia: „przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać”, „brudy pierze się we własnym domu”, „bliscy nie krzywdzą”, „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych”, „gwałt w małżeństwie nie istnieje”. Powyższe przekonania nakazują trzymanie spraw rodzinnych w tajemnicy przed obcymi i powstrzymują reakcję innych ludzi (sąsiadów, policjantów) na to co dzieje się w rodzinie. Z doniesień policyjnych wynika, że najwięcej przestępstw jest popełnianych właśnie w obrębie rodziny. Ludzie bardzo często nie radzą sobie z problemami rodzinnymi i bez pomocy z zewnątrz nie są w stanie znaleźć właściwych rozwiązań. Kolejny stereotyp mówi, że „oznaką przemocy są widoczne ślady na ciele ofiar”. Świadectwem przemocy są jednak nie tylko widoczne urazy ciała. W odróżnieniu od przemocy fizycznej, przemoc psychiczna pozostawia ślady w obszarze funkcjonowania psychicznego człowieka. Dla większości osób doznających tego typu przemocy jest ona szczególnie dotkliwa i bolesna. Okazuje się bowiem, że uderzenie często łatwiej jest znieść niż upokorzenie, krytyczne oceny oraz głęboko raniące słowa. Wiele nieprawdziwych mitów dotyczy kwestii winy i odpowiedzialności za przemoc. Bywa, że to ofiara jest obwiniana za to, co ją spotkało. Przekonany jest o tym sprawca, który czuje się wręcz „zmuszony”, przez zachowanie ofiary, do stosowania przemocy – przecież „tłumaczył”, „groził”, a ona nie chciała się podporządkować, więc „musiał” użyć siły. Przekonana o swojej winie bywa często sama ofiara – np. „odezwałam się a on był zmęczony po pracy”, „źle się zachowałam”. Przekonani bywają świadkowie, o czym świadczą ich wypowiedzi zawierające wyjaśnienie zachowania sprawcy i obwiniające ofiarę za doznaną przemoc - „widocznie go sprowokowała”, „widocznie lubi być bita”, „gdyby ofiara naprawdę cierpiała, to odeszłaby od sprawcy”. Istnieje jednak wiele czynników zniewalających, które powodują, że ofiara nie chce odejść od sprawcy. Czasami jest ona zależna ekonomicznie od partnera lub nie ma dokąd odejść. Innymi czynnikami zniewalającymi są: pragnienie zapewnienia dzieciom pełnej rodziny, brak wykształcenia i trudności ze znalezieniem pracy czy wstyd przed otoczeniem, strach przed sprawcą, lęk przed zmianami. Za przemoc zawsze odpowiedzialność ponosi sprawca i to on powinien podjąć działania zmierzające do zmiany swojego zachowania, a osoba doznająca przemocy powinna przede wszystkim chronić siebie i swoje bezpieczeństwo. Zgodnie z prawem przemoc w stosunku do bliskich osób jest przestępstwem, na które każdy obywatel ma prawo i obowiązek reagować. Dlatego pierwszym krokiem do jej przerwania jest przełamanie izolacji i milczenia.

1.4. Kryzys i interwencja kryzysowa

Ze zjawiskiem przemocy związane jest pojęcie kryzysu i interwencji kryzysowej. Termin **kryzys** pochodzi z greckiego "krisis" i oznacza, w sensie ogólnym, wybór, decydowanie, zmaganie się, walke, w której konieczne jest działanie pod presją czasu. Kryzys poszerza znaczenie o takie cechy, jak nagłość, urazowość i subiektywne konsekwencje urazu w postaci przeżyć negatywnych. Ludzkość od początków swego istnienia ma do czynienia z sytuacjami kryzysowymi. Są one wywoływane zdarzeniami losowymi, niepowodzeniami osobistymi oraz porażkami życiowymi. Zachowań człowieka nie można w pełni kontrolować i przewidzieć. Możemy jednak ograniczać sytuacje wywołujące kryzys oraz minimalizować jego skutki. Występujące w rodzinach sytuacje kryzysowe wywołane są przez różne czynniki, np. sieroctwo, ubóstwo, alkoholizm i inne uzależnienia, przemoc, ciężkie choroby somatyczne i psychiczne, niezaradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niedostosowanie społeczne czy skutki przedwczesnego macierzyństwa.

Formą specjalistycznej pomocy, udzielanej w nagłych zdarzeniach przez profesjonalistów, jest **interwencja kryzysowa**. Została stworzona, jako szczególny rodzaj terapii psychologicznej. Wykorzystuje bowiem dwie charakterystyczne cechy jednej z faz kryzysu, tj. potrzebę pomocy i silną podatność na zmiany. Interwencja kryzysowa może przebiegać w różnych formach: kontaktu telefonicznego, bezpośredniego kontaktu w ośrodku interwencji kryzysowej, interwencji w miejscu zamieszkania lub przebywania osoby w kryzysie.

1.5. Skala zjawiska przemocy w Polsce

Badania dotyczące rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie nie są do końca wiarygodnym źródłem. Większość osób będących ofiarami przemocy wstydzi się i ukrywa ten fakt, skutkiem czego identyfikacja ofiar i sprawców przemocy w rodzinie jest znacznie utrudniona. Jednak, z roku na rok statystyki przerażają coraz większymi liczbami ofiar tej szczególnej formy przemocy. W listopadzie i grudniu 2010 roku, na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, TNS OBOP przeprowadził – w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – badanie dotyczące diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie w Polsce wobec kobiet i wobec mężczyzn. Jedną z części badania dotyczy badań ilościowych na ogólnopolskiej, reprezentatywnej, losowej próbie kobiet i ogólnopolskiej, reprezentatywnej, losowej próbie mężczyzn (po 1500 wywiadów, łącznie – 3000, wywiady telefoniczne) w wieku 18 i więcej lat. Metoda wywiadu telefonicznego - zważywszy na badaną problematykę dotyczącą delikatnej, drażliwej kwestii osobistych doświadczeń ze zjawiskiem przemocy w rodzinie – wydawała się lepsza niż bezpośrednie wywiady kwestionariuszowe. Oto kilka najważniejszych wyników i wniosków z przeprowadzonych badań:

- o Wśród ogółu ofiar przemocy w rodzinie 39% stanowią mężczyźni, a 61% - kobiety. Kobiety stanowią największy odsetek ogółu ofiar w przypadku przemocy seksualnej w rodzinie (90%). W przypadku przemocy fizycznej w rodzinie kobiety stanowią 63% ogółu ofiar, a mężczyźni – 37%. Podobnie jest z ofiarami przemocy psychicznej – 64% z nich stanowią kobiety, a 36% - mężczyźni. Wśród ofiar przemocy ekonomicznej jest 70% kobiet i 30% mężczyzn.
- o Wśród sprawców przemocy w rodzinie (ogółem – niezależnie od formy przemocy) 70% stanowią mężczyźni, a 30% - kobiety.
- o Wśród sprawców przemocy psychicznej w rodzinie 70% stanowią mężczyźni, a 30% - kobiety. Gdy ofiarą przemocy psychicznej w rodzinie jest kobieta, udział mężczyzn wśród sprawców tej przemocy jest jeszcze większy (81% do 19%). Gdy ofiarą przemocy psychicznej w rodzinie jest mężczyzna sytuacja wygląda inaczej – udział sprawców kobiet i sprawców mężczyzn rozkłada się po połowie (50% do 50%).
- o Wśród sprawców przemocy ekonomicznej w rodzinie 68% stanowią mężczyźni, a 32% - kobiety. Gdy ofiarą przemocy ekonomicznej w rodzinie jest mężczyzna sytuacja wygląda inaczej – 42% sprawców stanowią mężczyźni, a 58% - kobiety.
- o Wśród sprawców przemocy fizycznej w rodzinie 75% stanowią mężczyźni, a 25% - kobiety.
- o Wśród ogółu sprawców przemocy seksualnej w rodzinie 91% stanowią mężczyźni, a 9% - kobiety. 95% sprawców przemocy seksualnej w rodzinie wobec kobiet objętych badaniem, to mężczyźni, a 5% - kobiety. Z kolei wśród sprawców przemocy seksualnej w rodzinie wobec mężczyzn objętych badaniem, mężczyźni stanowili 62%, a kobiety - 38%.
- o Ogólnie przemoc w rodzinie stosowana przez kobiety (żonę, partnerkę) wobec mężczyzn (męża, partnera) akceptowana jest nieco częściej od przemocy mężczyzn wobec kobiet. Co piąty (21%) respondent sądzi,

- że jeśli żonie, partnerce zdarzy się uderzyć męża, partnera to jeszcze nie jest przemoc. 23% badanych podziela opinię, że coś takiego jak gwałt w małżeństwie polegający na zgwałceniu męża przez żonę nie istnieje. Według 13% osób w małżeństwie prywatna własność nie istnieje, więc żona ma prawo robić z rzeczami męża co zechce, a 9% uważa, że gdy w domu dochodzi do kłótni, to obrażanie męża, partnera przez żonę, partnerkę, wyzwiska pod jego adresem są czymś normalnym.
- o W przypadku przemocy fizycznej (76%) i seksualnej (75%) wśród respondentów wyraźnie przeważa pogląd, że jej sprawcami są częściej mężczyźni niż kobiety.
 - o Według 65% badanych ofiarami przemocy psychicznej w rodzinie są częściej kobiety. Tylko 5% uważa, że mężczyźni, natomiast co czwarty (24%), że obie płcie równie często. Jeśli chodzi o przemoc ekonomiczną to zdaniem ponad połowy (58%) respondentów jej ofiarami są częściej kobiety, według 7% częściej mężczyźni, a 26% uważa, że kobiety i mężczyźni równie często.
 - o Okazuje się ponadto, że kobiety uważane są za ofiary przemocy w rodzinie częściej niż mężczyźni za sprawców. Z wypowiedzi respondentów wynika, że kobiety najczęściej postrzegane są jako ofiary przemocy seksualnej i fizycznej. W najmniejszym stopniu płeć warunkuje natomiast ryzyko przemocy ekonomicznej.
 - o 45% ogółu badanej populacji, w tym 40% ogółu mężczyzn i 49% ogółu kobiet, to osoby, które mieszkają lub w przeszłości mieszkały w gospodarstwie domowym, w którym dochodzi lub dochodziło do przemocy w rodzinie: ponad jedna piąta (22%) osobiście doświadczyła przemocy ze strony członka gospodarstwa domowego, dodatkowo 12% ogółu (mniej więcej tyle samo kobiet i tyle samo mężczyzn), to osoby, które nie tylko doświadczyły przemocy, ale przyznały się, że podobnych zachowań dopuszczały się względem innego członka gospodarstwa domowego.
 - o Z zebranych danych wynika, że większość badanej populacji ma doświadczenia z przemocą w rodzinie – o ile nie osobiste, z własnego życia, to pośrednie – znają rodziny dotknięte problemem przemocy w rodzinie.
 - o 37% respondentów, w tym 31% ogółu mężczyzn i 42% ogółu kobiet, to osoby, które mieszkają lub w przeszłości mieszkały w gospodarstwie domowym, w którym dochodzi lub dochodziło do przemocy psychicznej w rodzinie (byli ofiarami, sprawcami lub też zamieszkiwali w gospodarstwie domowym, w którym ofiarą przemocy psychicznej była inna osoba). Zarówno kobiety jak i mężczyźni, pytani o płeć ofiar częściej wskazywali osoby płci żeńskiej niż męskiej.
 - o 14% ogółu respondentów, w tym 11% ogółu mężczyzn i 16% ogółu kobiet, to osoby, które mieszkają lub w przeszłości mieszkały w gospodarstwie domowym, w którym dochodzi lub dochodziło do przemocy ekonomicznej w rodzinie (byli ofiarami, sprawcami lub też zamieszkiwali w gospodarstwie domowym, w którym ofiarą przemocy ekonomicznej była inna osoba).
 - o Niemal jedna czwarta badanych, to osoby, które mieszkają lub w przeszłości mieszkały w gospodarstwie domowym, w którym dochodzi lub dochodziło do przemocy fizycznej w rodzinie (byli ofiarami, sprawcami lub też zamieszkiwali w gospodarstwie domowym, w którym ofiarą przemocy fizycznej była inna osoba).
 - o Sprawcami przemocy w rodzinie są najczęściej współmałżonkowie (mąż – w przypadku kobiety, żona – w przypadku mężczyzny) i rodzice (niemal dwa razy częściej ojcowie niż matki). Sporadycznie mówi się o przemocy ze strony dziadków, częściej – ze strony dzieci (przy czym częściej ze strony synów niż córek), a jeszcze częściej – ze strony rodzeństwa (zwłaszcza braci – o dwukrotnie częstszym doświadczeniu przemocy w rodzinie ze strony braci niż siostr mówią zarówno kobiety jak mężczyźni będący ofiarami przemocy w rodzinie).
 - o Kobiety będące ofiarami przemocy w rodzinie charakteryzują sprawcę najczęściej jako osobę w wieku 40-49 lat (32%), 30-39 lat (25%) lub 50-59 lat (15%). W przypadku mężczyzn, którzy przyznali, że doświadczyli przemocy ze strony innego członka gospodarstwa domowego sprawca został scharakteryzowany jako osoba nieco młodsza: 26% wskazało na grupę wiekową 40-49 lat, ale 22% - na 18-29 lat (następnie: 30-39 lat – 19%, a 50-59 lat – 15%). W sumie: o sprawcy poniżej 30 roku życia mówiło 16% kobiet-ofiar przemocy w rodzinie i już 28% - mężczyzn-ofiar przemocy w rodzinie.
 - o Respondenci będący ofiarami przemocy w rodzinie, pytani o to, gdzie mieszkali wtedy, gdy (po raz ostatni) dochodziło do przemocy w rodzinie, najczęściej wskazywali na wsie.
 - o Przemocy, niezależnie od jej formy, najczęściej towarzyszy alkohol (45% przypadków). W dalszej kolejności przemoc współwystępuje z brakiem pieniędzy (18%), problemami małżeńskimi (15%) i problemami w pracy (10%).
 - o Wśród ofiar, pytanych o okoliczności towarzyszące przemocy w rodzinie mniej więcej jedna piąta (od

17% do 30% - w zależności od formy przemocy) mówiła, że nie działa się nic szczególnego, co mogłoby mieć ewentualny wpływ na bardziej nerwową atmosferę w domu i w efekcie – na takie zachowanie sprawcy.

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż są to dane pochodzące z anonimowych wywiadów. Przypadków dotyczących przemocy może być znacznie więcej. Często czynniki takie jak strach, poczucie winy, bądź też więź emocjonalna ze sprawcą powstrzymują ofiary przed ujawnianiem przestępstwa.

W roku 1994 z inicjatywy Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) wprowadzono procedurę interwencji „Niebieska Karta”, w której określono zasady przeprowadzania interwencji domowych w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie, dokumentowania przebiegu tych interwencji oraz zasady prowadzenia dalszej pracy z rodziną. Jako pierwsza procedurę tę wdrożyła policja, a następnie dołączyła do tych działań pomoc społeczna, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, oświata i ochrona zdrowia. W roku 1995 - na zlecenie PARPA - powstało Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” (Infolinia). Każda osoba, która w związku z przemocą w rodzinie, potrzebuje rozmowy, bezpłatnej porady prawnej, wsparcia psychologicznego albo pozyskania informacji o miejscach pomocy w jej najbliższej okolicy, może zadzwonić na wskazany nr Infolinii. Od początku swojego istnienia w Infolinii ww. Pogotowia odebranych zostało ok. 150 000 telefonów. Jak wynika z prowadzonych statystyk, w ostatnich trzech latach średnia liczba przeprowadzanych rozmów wynosi około 11 000 rocznie. Z Infolinią Pogotowia kontaktują się przede wszystkim osoby dorosłe - głównie kobiety. Mężczyźni natomiast stanowią 15% wszystkich rozmówców. Po pomoc zwracają się najczęściej osoby bezpośrednio doznające przemocy – połowa rozmów jest przeprowadzana właśnie z nimi oraz świadkowie (co czwarta rozmowa). Najrzadziej kontakt nawiązują osoby stosujące przemoc – wykonywany jest przez nie 1 telefon na 100.

Wśród instytucji świadczących pomoc w sytuacji przemocy w rodzinie należy wymienić: ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki interwencji kryzysowej, ośrodki wsparcia, specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, ośrodki pomocy dla osób pokrzywdzonych przestępstwem (OPOPP), gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych oraz powoływane przez gminy Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

2. DIAGNOZA SYTUACJI W POWIECIE JELENIOGÓRSKIM

2.1. Podstawy opracowania Programu

Podstawa opracowania Programu wynika z ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.). Zgodnie z treścią art. 6 ustawy, zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego. Na powiat nałożono obowiązek opracowania i realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Ustawa wskazuje zadania własne powiatu, do których należą w szczególności:

- o opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- o zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- o zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej

oraz zadania z zakresu administracji rządowej:

- o tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- o opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Inne akty prawne niezbędne do realizacji Programu to:

- o Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, przyjęty Uchwałą Nr 162/2006 Rady Ministrów z dnia 25 września 2006 r.,
- o ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.),
- o ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.),
- o ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.),
- o ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Postępowania Karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)
- o ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.),
- o ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.),
- o ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U.z 2001r. Nr 142,poz.1592 z późn. zm)
- o ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.).

Program jest skorelowany z treścią „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011-2014”, przyjętej w dniu 31 stycznia 2011 roku przez Radę Powiatu Jeleniogórskiego Uchwałą Nr IV/22/11. Ujęty w ww. dokumencie cel strategiczny 4 dotyczy zapewnienia wsparcia osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej, w tym również w związku z przemocą w rodzinie. Wśród przyjętych do realizacji zadań wskazano m.in.: opracowanie i realizację przedmiotowego programu, finansowanie interwencji kryzysowej na rzecz mieszkańców Powiatu Jeleniogórskiego, współpracę z różnymi podmiotami (np. ops-y, Sądy, Policja, OIK) na rzecz zapewnienia wsparcia osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej, w tym również w związku z przemocą w rodzinie.

Ponadto, Program jest zgodny z treścią „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Jeleniogórskiego na lata 2006-2014”, przyjętej w dniu 31 marca 2006 r. przez Radę Powiatu Jeleniogórskiego Uchwałą Nr XXXIX/247/06.

2.2. Analiza sytuacji w oparciu o dane statystyczne

Według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r. (dane statystyczne GUS), powiat jeleniogórski zamieszkują ogółem 63.923 osoby (kobiety: 33 400, mężczyźni: 30 523), z tego 17,6% stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, 66,4% - w wieku produkcyjnym i 16% - w wieku poprodukcyjnym. Dzieci w wieku do 15-go roku życia to liczba – 8 997. W skład powiatu jeleniogórskiego wchodzi pięć gmin wiejskich (Janowice Wielkie, Jeżów Sudecki, Mysłakowice, Podgórzyn, Stara Kamienica) oraz cztery gminy miejskie (Karpacz, Kowary, Piechowice, Szklarska Poręba).

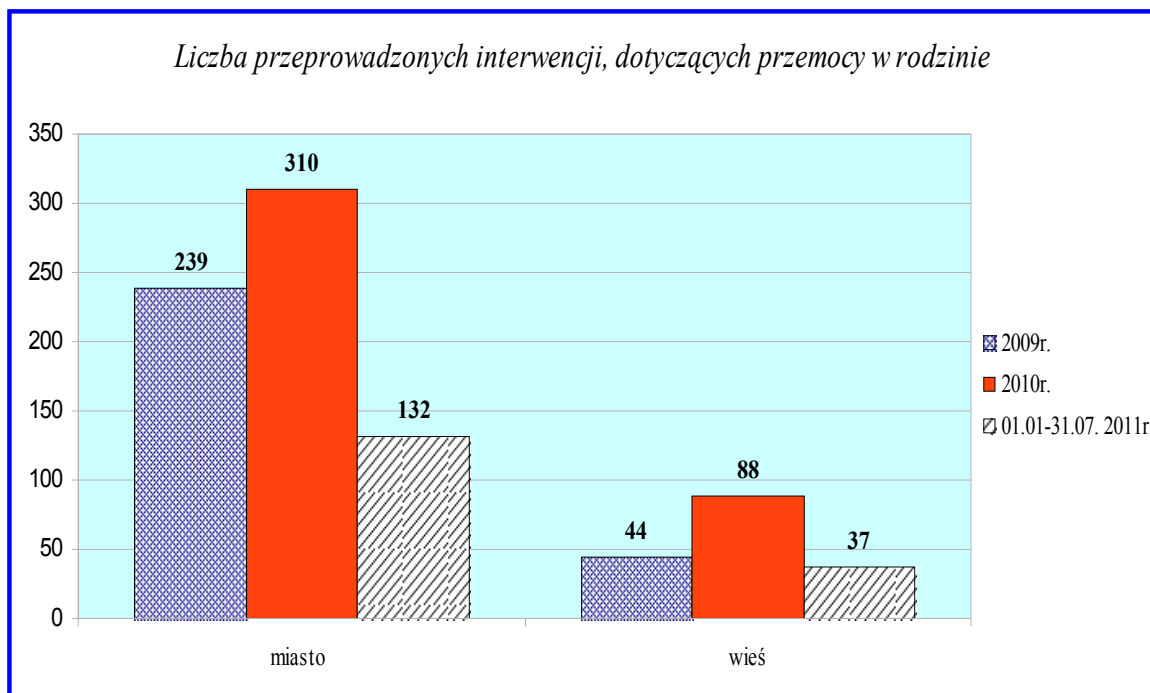
Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie, występującej na terenie powiatu jeleniogórskiego, została sporządzona w oparciu o dane Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących w powiecie jeleniogórskim, Komendy Miejskiej Policji w Jeleniej Górze oraz Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Jeleniej Górze.

Z danych statystycznych Policji wynika, że w latach 2009-2010 przeprowadzono 681 interwencji z powodu przemocy w rodzinie, z tego 549 interwencji w miastach i 132 interwencje na wsiach. Natomiast w okresie od 01.01 - 31.07.2011 roku przeprowadzono 169 interwencji (w miastach - 132, wieś - 37).

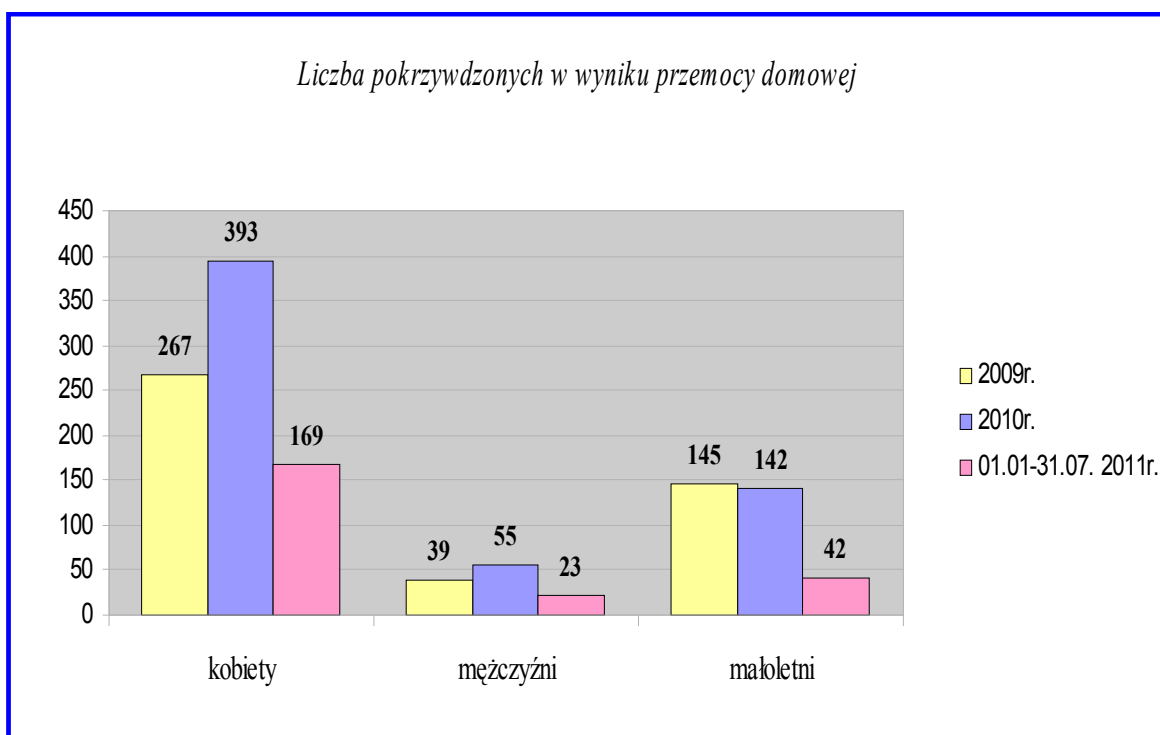
Zestawienie danych o interwencjach domowych

Wyszczególnienie	Okres sprawozdawczy		
	2009	2010	01.01 – 31.07.2011
Liczba interwencji domowych (ogółem)	706	825	323
w tym dotyczących przemocy w rodzinie (procedura Niebieskiej Karty)	283	398	169
	239 (miasto) 44 (wieś)	310 (miasto) 88 (wieś)	132 (miasto) 37 (wieś)
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej (ogółem)	451	590	234
w tym: kobiety	267	393	169
mężczyźni	39	55	23
małoletni do ukończenia 13 lat	113	102	35
małoletni od 13 do 18 lat	32	40	7

Źródło: dane Policji

Źródło: dane Policji

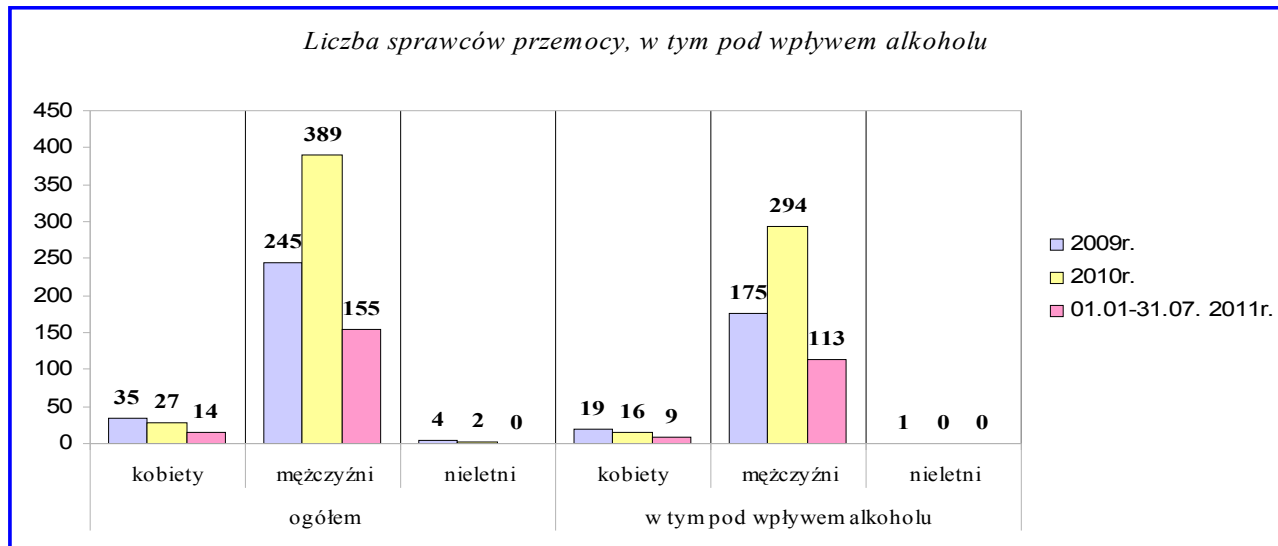
Źródło: dane Policji

W okresie od 01.01.2009 do 31.07.2011 **liczba pokrzywdzonych** w wyniku przemocy domowej wyniosła ogółem **1 275 osób**. Wśród ofiar przemocy domowej przeważającą grupę stanowiły kobiety i osoby małoletnie.

Dane dotyczące sprawców przemocy w rodzinie

Wyszczególnienie	2009	2010	01.01-31.07.2011
Liczba sprawców przemocy domowej (ogółem)	284	418	169
w tym: kobiety	35	27	14
mężczyźni	245	389	155
nieletni	4	2	0
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu (ogółem)	195	310	122
w tym: kobiety	19	16	9
mężczyźni	175	294	113
nieletni	1	0	0
w tym:			
a) przewiezionych do izby wytrzeźwień	2	2	0
kobiety	1	0	0
mężczyźni	1	2	0
nieletni	0	0	0
b) przewiezionych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych do wytrzeźwienia	99	183	74
kobiety	12	9	3
mężczyźni	87	174	71
nieletni	0	0	0

Źródło: dane Policji

Źródło: dane Policji

W omawianym okresie sprawcy przemocy domowej (mężczyźni, kobiety, nieletni) stanowili łączną liczbę **871 osób**, w tym pod wpływem alkoholu było **627 osób**. Jak wynika z przedstawionych danych sprawcami przemocy domowej są najczęściej mężczyźni.

Z informacji przekazanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej wynika, że w powiecie funkcjonuje pięć punktów konsultacyjnych, pomagających ofiarom przemocy w rodzinie:

- Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych od alkoholu, narkomanii, przemocy w rodzinie w Gminie Janowice Wielkie
- Punkt Konsultacyjny ds. Pomocy Rodzinie, Zapobiegania Przemocy oraz Profilaktyki Uzależnień przy GOPS w Podgórzynie
- [Punkt Interwencji Kryzysowej](#) przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Szklarskiej Porębie
- Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych Od Alkoholu i Ich Rodzin przy GOPS

w Mysłakowicach

- o Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Ofiar Przemocy przy GOPS w Starej Kamienicy.

Z pomocy tych instytucji skorzystało 45 osób w roku 2009 oraz 51 osób w roku 2010.

Najczęściej podejmowaną przez Ośrodki formą pomocy dotyczącą przemocy w rodzinie była interwencja kryzysowa: objęto nią 12 osób w 2009 roku oraz 29 osób w roku 2010. W roku 2010 udzielono również 15 osobom (w tym 13 dzieciom) pomocy całodobowej, w stosunku zaś do 3 osób podjęto działania terapeutyczne. Na przestrzeni 2009 i 2010 roku w Ośrodkach wypełniono osiem „Niebieskich Kart” (po cztery w każdym roku), które przekazano instytucjom działającym na rzecz osób pokrzywdzonych w celu wszczęcia procedury. Z danych przekazanych przez Ośrodki wynika również, że liczba sprawców przemocy, wobec których podejmowane były działania interwencyjne wzrasta : 1 w roku 2009 do 37 w roku 2010.

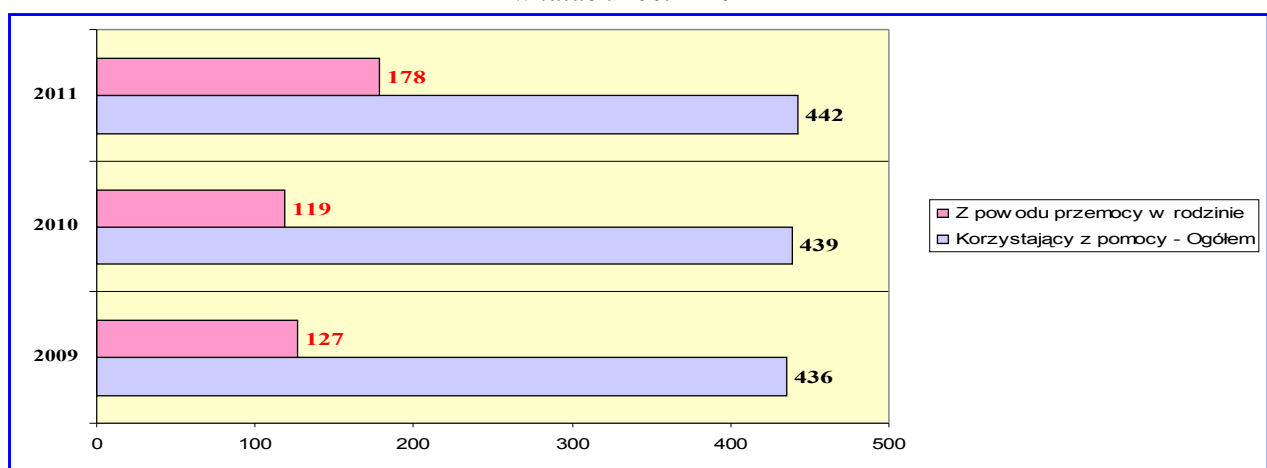
Na terenie Miasta Jelenia Góra funkcjonuje Ośrodek Interwencji Kryzysowej. Dzięki Porozumieniu, zawartemu pomiędzy Miastem Jelenia Góra a Powiatem Jeleniogórskim, od roku 2008 z pomocy Ośrodka mogą również korzystać mieszkańcy powiatu. W ramach Ośrodka świadczona jest krótkoterminowa pomoc ofiarom przemocy w rodzinie lub innej sytuacji kryzysowej, w formie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego, poradnictwa prawnego lub socjalnego. Ośrodek oferuje możliwość kontaktu zarówno osobistego, telefonicznego, jak i poza Ośrodkiem. W sytuacjach kryzysowych Ośrodek interweniuje bezpośrednio w środowisku ofiary kryzysu oraz jej rodziny. Ośrodek nie dysponuje miejscami tymczasowego pobytu, dlatego w sytuacji, gdy osoby lub rodziny wymagają takiej formy wsparcia, korzysta z usług innych instytucji pomocowych, takich jak: Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Wałbrzychu, Dom Samotnej Matki w Głogowie, Zgorzelcu, Pobiednej.

Dane liczbowe dotyczące osób korzystających z pomocy Ośrodka, z uwzględnieniem problemu związanego z przemocą w rodzinie zilustrowano poniżej:

Rok	Korzystający z pomocy OGÓŁEM	Z powodu przemocy w rodzinie (liczba osób)
2009	436	127
2010	439	119
2011	442	178

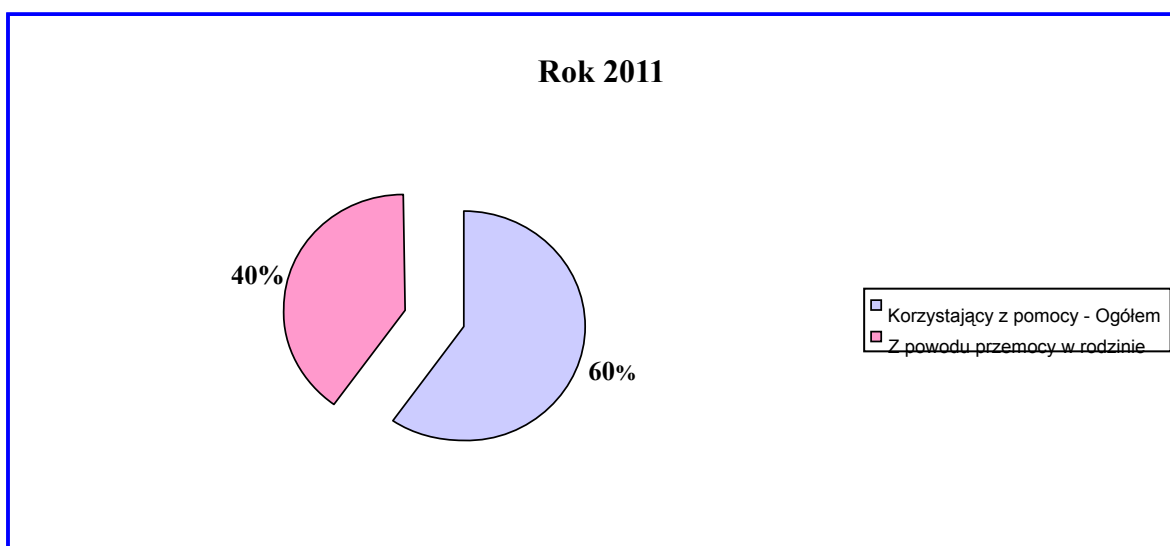
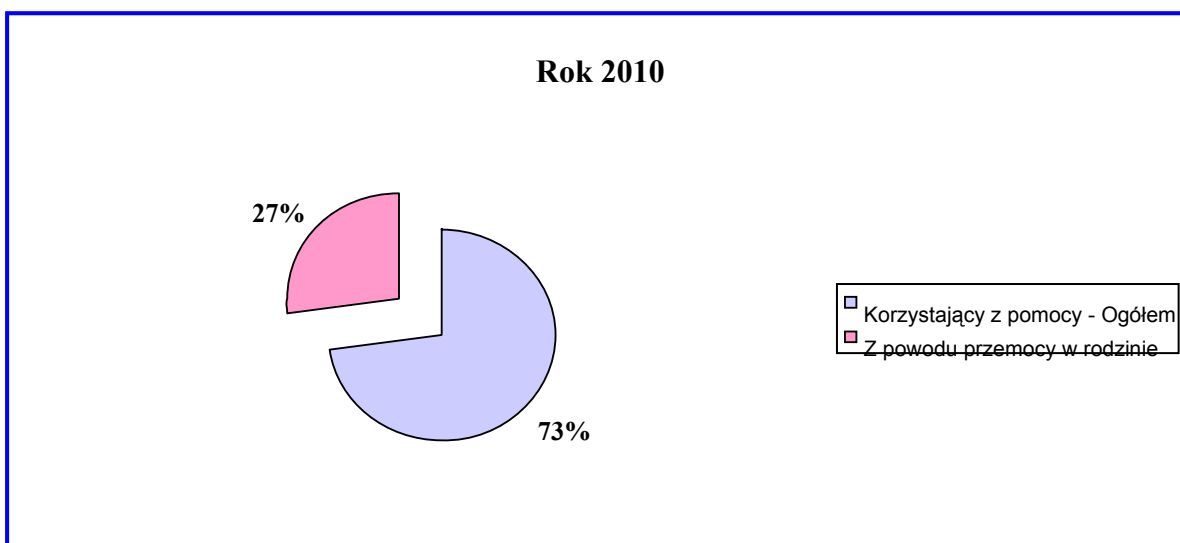
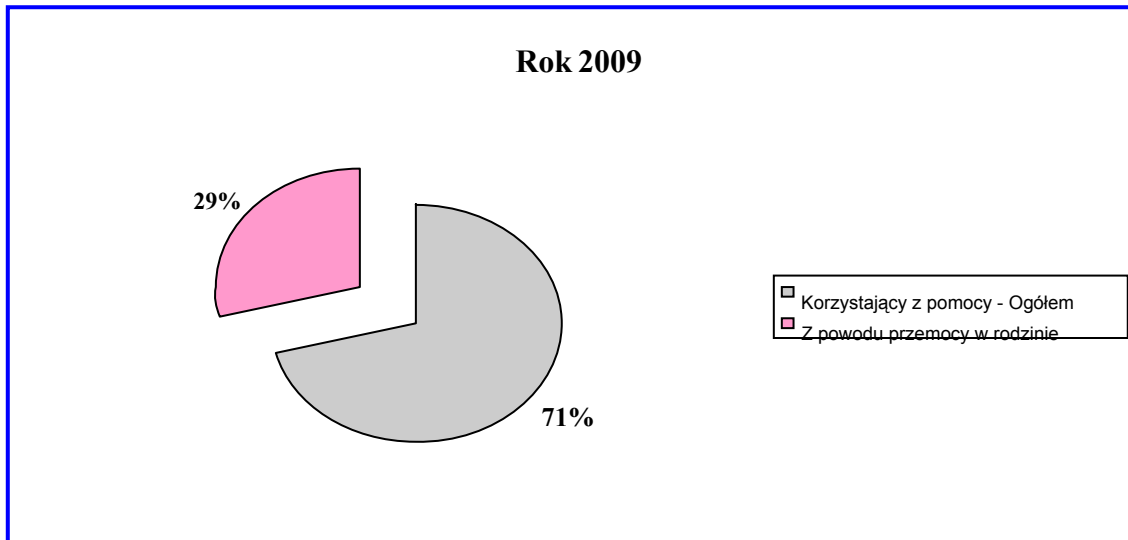
Źródło: dane OIK w Jeleniej Górze

Liczba osób korzystających z pomocy OIK, w tym z powodu przemocy w rodzinie, w latach 2009 - 2011

Źródło: dane OIK w Jeleniej Górze

Wskaźnik procentowy udziału osób korzystających z pomocy OIK z powodu przemocy w rodzinie do ogólnej liczby korzystających z pomocy w latach 2009 – 2011

Źródło: dane OIK w Jeleniej Górze

Z przedstawionych danych wynika, że odsetek spraw związanych z przemocą w rodzinie jest wciąż znaczący: w roku 2009 stanowił 29%, a w roku 2011 aż u 40% spośród ogółu korzystających z pomocy OIK problemem dominującym była przemoc w rodzinie. Osoby korzystały najczęściej z indywidualnej pomocy psychologiczno-terapeutycznej, pedagogicznej oraz prawnej. Udzielano również pomocy w ramach grup wsparcia:

- I grupa – dla kobiet doświadczających przemocy domowej

o II grupa - dla sprawców przemocy w rodzinie

W pierwszej grupie wsparcia w terapii grupowej uczestniczyła jedna mieszkanka powiatu (rok 2009 i 2011). Wsparcie dotyczące sprawców przemocy oparto na programie edukacyjno-korekcyjnym pn. „PARTNER”. W warsztatach programu „PARTNER” uczestniczyło: w 2009 roku – 14, w 2010 – 11, a w 2011 roku - 13 mieszkańców powiatu jeleniogórskiego.

Przedstawione wyżej dane i informacje z jednej strony wskazują na skalę problemu, z drugiej - że coraz więcej osób przełamuje stereotypy i ujawniając swój problem oczekuje wsparcia i pomocy z zewnątrz.

2.3. Analiza SWOT

Kwestia przemocy w rodzinie w powiecie jeleniogórskim została uwzględniona w „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011-2014”. Dokonano w niej analizy SWOT związanej z omawianą tematyką, co zilustrowano w tabeli poniżej:

Osoby znajdujące się w sytuacji kryzysowej, w tym również w związku z przemocą w rodzinie

mocne strony S	słabe strony W
- porozumienie z Miastem Jelenia Góra w sprawie świadczenia przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jeleniej Górze usług dla mieszkańców Powiatu - dobra dostępność OIK w Jeleniej Górze dla mieszkańców Powiatu	- brak ośrodka wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie
szanse O	zagrożenia T
- możliwość zlecenia prowadzenia ośrodka wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie lub współfinansowania proporcjonalnie do liczby osób korzystających – mieszkańców Powiatu	- brak środków finansowych na utworzenie ośrodka wsparcia

3. REALIZACJA POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W LATACH 2012-2014

3.1. Założenia Programu

Każdy człowiek, niezależnie od płci, wieku, stanu zdrowia, pochodzenia, czy wyznania, ma prawo do godnych warunków życia, poszanowania własnej osoby, indywidualności, do realizowania się w życiu osobistym, społecznym i zawodowym. W przypadku braku możliwości lub umiejętności rozwiązania problemu we własnym zakresie, ma prawo zwrócić się o pomoc i oczekiwać pomocy w rozwiązaniu problemu.

Odbiorcami niniejszego Programu są:

- o Ofiary przemocy w rodzinie (dzieci, współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych, osoby niepełnosprawne, osoby starsze).
- o Sprawcy przemocy w rodzinie.
- o Świadkowie przemocy.
- o Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy.

Przez realizację celów Programu zakłada się:

- 1) zmianę pojmowania przez społeczeństwo zjawiska przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie wartości rodzinnych,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie,
- 4) promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.

Szerokie ujęcie problematyki związanej z zapobieganiem przemocy w rodzinie wyznacza cztery podstawowe obszary działań kierowanych do różnych grup odbiorców:

- 1) działania uprzedzające/profilaktyczne: diagnozujące, informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie;
- 2) działania interwencyjne: opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie oraz pouczające i izolujące, kierowane do sprawców przemocy w rodzinie,
- 3) działania wspierające: psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie;
- 4) działania korekcyjno – edukacyjne kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.

Z uwagi na fakt, iż przemoc jest zjawiskiem złożonym i wieloaspektowym, wszelkie działania winny być planowane i wdrażane przez profesjonalistów różnych specjalności, przedstawicieli różnych instytucji i organizacji. Kluczowa jest praca zespołowa i współpraca. Działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy uwzględniają współpracę wszystkich jednostek na terenie powiatu, które w ramach swoich działań zajmują się ochroną, czy też wsparciem rodziny i jej członków. Toteż w realizacji Programu uczestniczą odpowiednie instytucje i jednostki samorządu terytorialnego (m.in. Starostwo Powiatowe w Jeleniej Górze, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące w powiecie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Policja, Sądy Prokuratura, Placówki oświatowe i służby zdrowia itp.) przy współpracy organizacji pozarządowych oraz kościołów i związków wyznaniowych.

3.2. Cel główny i cele szczegółowe Programu

Cel główny: Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe:

□□ *Edukacja i wzrost poziomu świadomości społecznej nt. przemocy w rodzinie w celu uwrażliwienia na sytuację ofiar przemocy i zwalczania stereotypów utrudniających pomaganie*

- o działania informacyjno-profilaktyczne poprzez: udostępnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie, udostępnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy, zamieszczanie informacji na stronie internetowej i w siedzibie instytucji zajmujących się tym zjawiskiem,
- o organizowanie zajęć informacyjno-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, w tym w zakresie

rozwiązywania problemów związanych z agresją, wspierania różnych form spędzania czasu wolnego, zapobiegającym przemocy i zachowaniom agresywnym,

- o edukacja dorosłych nt. wychowywania bez przemocy, promowania prawidłowych metod wychowawczych i wspólnego spędzania czasu wolnego służących wzmocnieniu więzi rodzinnych: spotkania z rodzicami dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjalnych.

☐☐ Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie

- o pomoc w formie bezpłatnego indywidualnego lub grupowego poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego,
- o działania terapeutyczne dla osób, które doświadczyły przemocy i cierpią na zaburzenia będące skutkiem doświadczania przemocy, w celu dostarczenia im niezbędnej wiedzy na temat zjawiska przemocy oraz ukształtowania postaw i skutecznych zachowań w radzeniu sobie z tym zjawiskiem,
- o działania interwencyjne (ochrona przed osobami stosującymi przemoc, zapewnienie schronienia ofiarom przemocy w rodzinie, wspieranie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej),
- o prowadzenie procedury „Niebieskiej Karty”.

☐☐ Oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie

- o działania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez realizację programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców, w celu dostarczenia im podstawowej wiedzy nt. przemocy, umiejętności pracy nad samym sobą oraz konstruktywnego wyrażania uczuć i rozwiązywania konfliktów bez użycia agresji, a ostatecznie powstrzymania i zakończenia przemocy w rodzinie,
- o działania interwencyjne wobec sprawców przemocy w rodzinie: stosowanie procedury „Niebieskiej Karty”, izolowanie sprawców przemocy w rodzinie od osób pokrzywdzonych.

☐☐ Poprawa skuteczności działań osób i służb zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie

- o szkolenia i spotkania o charakterze informacyjno-edukacyjnym dla przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy domowej (pedagogzy, wychowawcy, pracownicy socjalni) w celu podniesienia umiejętności oraz wymiany doświadczeń zawodowych,
- o współpraca pomiędzy pracownikami różnych służb, instytucji i organizacji pozarządowych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- o diagnozowanie i monitorowanie rozmiaru przemocy domowej w powiecie oraz analizowanie form i efektów udzielonego wsparcia (zbieranie informacji na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie, aktualizowanie bazy danych o instytucjach pomocowych).

3.3. Przewidywane efekty realizacji Programu oraz monitorowanie

Przewidywane efekty realizacji Programu:

1. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie.
2. Wzrost poziomu wiedzy i umiejętności przedstawicieli różnych grup zawodowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.
3. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
4. Spadek liczby rodzin, w których interwencje Policji i innych służb zajmujących się przemocą w rodzinie podejmowane są wielokrotnie.

Monitorowanie przebiegu realizacji programu w powiecie jeleniogórskim odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdawczość będzie uwzględniała analizę jakościową i ilościową związaną z przemocą w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem:

- o instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie
- o form udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie

- o form działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie

Dyrektor PCPR, w ramach corocznie przedstawianego sprawozdania z działalności jednostki, przedłoży Radzie Powiatu raport z jego realizacji.

ZAKOŃCZENIE

„Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2014” przybliży problem osób doznających przemocy w środowisku lokalnym oraz określa na najbliższe lata podstawowe zadania różnych podmiotów zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie. Każdego roku do polskich sądów zgłaszanych jest zaledwie kilkanaście tysięcy spraw o znęcanie się nad najbliższymi, podczas gdy policja w tym samym okresie rejestruje około miliona interwencji z powodu tzw. „awantur w rodzinie”, do których jest wzywana. Zgodnie z wynikami badań kilkanaście procent dorosłych kobiet podaje, że zostały uderzone przez męża, a czterdzieści procent kobiet uważa, że bicie dziecka jest „normalną” metodą wychowawczą. Przemoc domowa - to zachowania zamierzone i świadome: nic ich nie usprawiedliwia. Przemoc domowa na pewno nie skończy się sama – każdy może mieć wpływ na to, czy zostanie przerwana.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę "Niebieskiej Karty" i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura "Niebieskiej Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Nikt nie ma prawa znęcać się, poniżać, bić innych. Dlatego też przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym przez prawo. Każdy, kto wie lub jest świadkiem tego zjawiska powinien poinformować o tym odpowiednie służby, które są zobowiązane do ochrony ofiar i udzielenia wszechstronnej pomocy. Realizacja Programu powinna wpłynąć na poprawę stanu bezpieczeństwa życia codziennego rodziny. Oczekuje się, że wspólnie realizowane działania przyczynią się do usprawnienia systemu i ograniczenia zjawiska przemocy domowej oraz towarzyszącej jej innych zjawisk patologicznych.